

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 387

van **TINE SOENS**

datum: 9 april 2018

aan **LIESBETH HOMANS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Overheidsopdrachten - Ethische clausule

Op 20 mei 2015 stelde ik in de plenaire vergadering een actuele vraag over het gebruik van kasseien, vervaardigd door kinderarbeid, door Vlaamse bedrijven (actuele vraag nr. 352 (2014-2015)). Ook de textielsector kwam daarbij aan bod. De minister ging daarop de lokale besturen aanschrijven met de vraag om bij het uitschrijven van openbare aanbestedingen een ethische clausule op te nemen. Op die manier zouden de (lokale) overheden een voorbeeldrol kunnen opnemen en wordt er vermeden dat producten die in slechte arbeidsomstandigheden gemaakt worden nog in Vlaanderen gebruikt worden.

Ondertussen is er ook het Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten (NAP) en daarin is de volgende actie opgenomen: "respect voor mensenrechten in overheidsopdrachten vergroten en controleren." Ik heb hierover recent een schriftelijke vraag gesteld aan de minister-president (nr. 61 van 1 december 2017). Over de naleving van de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie bij overheidsopdrachten lopen momenteel proefprojecten voor textiel en natuursteen.

Het proefproject rond textiel heeft als doel om bij overheidsopdrachten de naleving van de internationale arbeidsvoorwaarden effectief te gaan controleren bij de productie, eventueel via audits. Deze locaties bevinden zich vaak in landen waar de overheid een beperkte controle kan of wil uitvoeren op de naleving van de normen. Intussen hebben zeven overheden of onderdelen ervan de nieuwe aanpak voor textiel toegepast: VDAB, OCMW Gent, OCMW Sint-Niklaas, IVAREM (intercommunale afvalbeheer Mechelen), IOK (intercommunale afvalbeheer Kempen), het Agentschap Facilitair Bedrijf en de stad Mechelen.

Momenteel lopen verschillende risicoanalyses die moeten bepalen of een audit aangewezen is. Blijkbaar weigeren bepaalde leveranciers om (initieel) transparant te zijn over hun productielocaties. Vragen hierover worden niet tijdig beantwoord en bewijsstukken zouden ontbreken. Op vandaag werd nog geen audit uitgevoerd.

Het proefproject rond natuursteen is een initiatief van de Benelux Federatie van Natuursteengroothandelaars zelf. Zij wil een werkbare gedragscode voor de steengroeves en fabrieken in India, die gebaseerd is op de richtlijnen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), de Verenigde Naties (VN) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Momenteel loopt er een overleg tussen de Vlaamse en Nederlandse vertegenwoordigers van bedrijven, sectororganisaties, overheden, vakbonden en ngo's om tot een gezamenlijke aanpak te komen.

1. In welke mate wordt bij de Vlaamse steden en gemeenten en onderdelen van de Vlaamse overheid een ethische clausule bij overheidsopdrachten opgenomen?

Graag een overzicht van de steden en gemeenten en onderdelen van de Vlaamse overheid die hieraan werken.

2. In hoeverre is de minister betrokken bij de twee lopende proefprojecten rond textiel en natuursteen? Komt er een uitbreiding van de proefprojecten naar andere sectoren? Wat zijn de resultaten van beide proefprojecten? Wat zijn de volgende stappen?
3. Hoe verloopt het overleg tussen Vlaanderen en Nederland met betrekking tot het proefproject rond natuursteen? Welke concrete stappen worden ondernomen? Wie is hier allemaal bij betrokken?
4. Vandaag wordt het 'Belgisch sociaal label', ter bevordering van een sociaal verantwoorde productie, voor ondernemingen die in staat zijn aan te tonen dat hun producten en diensten doorheen de hele productieketen de acht basisconventies van de IAO naleven, amper toegepast.

Zijn er plannen om deze te evalueren en te herlanceren? Hoe is de Vlaamse overheid hierbij betrokken?

LIESBETH HOMANS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING

ANTWOORD

op vraag nr. 387 van 9 april 2018

van **TINE SOENS**

1. Vanaf 1 januari 2018 moeten de entiteiten van de Vlaamse overheid hun overheidsopdrachten registreren in de module 'vereenvoudigde registratie' van het contractmanagementsysteem eDelta. Dit zal toelaten om representatieve cijfers te genereren m.b.t. de opnamegraad van de ethische clause in de overheidsopdrachten van de Vlaamse overheid. Tot op heden zijn er echter nog te weinig opdrachten geregistreerd om representatieve cijfers te kunnen communiceren.

Er zijn geen cijfergegevens voorhanden m.b.t. de opnamegraad van de ethische clause in overheidsopdrachten van de Vlaamse lokale besturen. De lokale besturen beschikken over een ruime autonomie, ook op het vlak van het vormgeven van hun overheidsopdrachten en het beleid hieromtrent.

De Vlaamse overheid neemt of ondersteunt volgende initiatieven met het oog op het stimuleren van de opname van ethische clauses in overheidsopdrachten:

- Een publieke webpagina waar alle Vlaamse aanbestedende overheden een model van ethische clause kunnen downloaden. Deze clause verwijst niet enkel naar de 8 basisconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie, maar ook naar de fundamentele mensenrechten uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM), het Kinderrechtenverdrag en de nationale wetgeving van het land waar de productie plaatsvindt. De meest recente versie van de clause is steeds te vinden op volgende webpagina: <https://overheid.vlaanderen.be/ethische-clause-iao-basisnormen>.
- Het pilootproject m.b.t. het onderzoek naar het naleven van IAO-conventies en mensenrechten in overheidsopdrachten voor textiel. Voor een verdere toelichting en stand van zaken hieromtrent, zie het antwoord op vraag 2. Een volledige omschrijving van het project is raadpleegbaar op volgende publieke webpagina: <https://www.werk.be/nieuws/sociale-criteria-bij-overheidsopdrachten-textielaankopen>
- Het Steunpunt duurzame overheidsopdrachten bij de VVSG dat middels een meerjarenovereenkomst wordt gesubsidieerd vanuit het departement Kanselarij en Bestuur (zie http://www.vvsg.be/Werking_Organisatie/Overheidsopdrachten/Pages/Steunpunt.aspx), stimuleert lokale besturen om de ethische clause op te nemen.

- 2-3. Het pilootproject m.b.t. het onderzoek naar het naleven van IAO-conventies en mensenrechten in overheidsopdrachten voor textiel wordt uitgevoerd door het Departement Werk en Sociale Economie en Het Facilitair Bedrijf in samenwerking met het Departement Kanselarij en Bestuur. Ik heb ook middelen vrijgemaakt (40.000 euro) voor ondersteuning van de risicoanalyse en eventuele audits door een dienstverlener.

Ondertussen engageerden 10 verschillende besturen zich (stad Antwerpen, Mechelen en Sint-Truiden, OCMW Gent en Sint-Niklaas, VDAB, Facilitair Bedrijf, IOK, IOK afvalbeheer, IVAREM) om met de techniek uit het pilootproject aan de slag te gaan. Er lopen momenteel verschillende risicoanalyses om te bepalen of een audit in de

productielocatie al dan niet aangewezen is omdat de risico's op schendingen van de fundamentele arbeidsrechten reëel zijn.

De resultaten van het pilootproject moeten inzicht geven of deze aanpak breed toepasbaar is. Daarbij kijken we o.m. naar budgettaire haalbaarheid, benodigde kennisopbouw en het gebruiksgemak voor aanbestedende overheden met beperkte middelen en expertise.

Het initiatief 'Eerlijke Natuursteen' van Febenat (de Federatie voor Natuursteengroothandelaars in de Benelux) ondersteun ik tot 30 november 2018 met een subsidie in het kader van mijn subsidieoproep die als doel heeft MVO breder te verspreiden in bedrijven en organisaties. Febenat dient ten laatste op 15 december 2018 te rapporteren over de resultaten van het project.

Gezien er in Nederland ook een initiatief van de Vereniging Nederlandse Natuursteen Importeurs loopt om te komen tot een MVO-convenant Natuursteen, is er een overleg geweest tussen het Departement Kanselarij en Bestuur, het Departement WSE, Febenat en het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken om na te gaan hoe beide initiatieven elkaar kunnen versterken. In het kader daarvan werden recent 3 sessies georganiseerd om kennis uit te wisselen. Momenteel wordt werk gemaakt van een gezamenlijk 'multistakeholderinitiatief' voor eerlijke natuursteen.

4. Het Belgisch sociaal label werd ingesteld door de Wet van 27 februari 2002 ter bevordering van sociaal verantwoorde productie en is een federale aangelegenheid. De Vlaamse overheid nam eerder wel initiatief om rond dit label te communiceren.